

ВЗАЄМОВПЛИВИ СТАНКОВОГО ЖИВОПИСУ ТА ІНТЕР'ЄРУ ЖИТЛА

Буття мистецького твору у середовищі розкриває подвійну роль мистецтва у формуванні самого середовища. Архітектурне середовище виступає об'єктом мистецтва, і у цьому об'єкті мистецтва з'являється ще один або кілька об'єктів мистецтва, які можуть бути пов'язаними між собою. Це і якості самого твору мистецтва – станкової картини, стінопису, твору ужиткового мистецтва або об'єкту дизайну, а також і особливості його сприйняття у залежності від місця його розташування та ролі у середовищі.

Виявлення теоретичних основ взаємодії об'єктів мистецтва між собою, включаючи художні особливості архітектури і предметного середовища, потребують залучення нових ідей теоретиків та практиків архітектури, мистецтва, психології, естетики, соціоніки, лінгвістики, семіотики.

У розгляді цілісності «житлове середовище – живописний твір» знаходимо або надаємо середовищу властивостей живописного – тобто художнього – твору, а художньому твору – відповідно властивостей середовища. Взаємодія мистецького твору і житлового простору та середовища життєдіяльності людини відбувається на різних рівнях, у яких задіяні як властивості самого мистецького об'єкту, так і характеристики простору та предметного середовища.

Досягнення гармонізації архітектурних та мистецьких особливостей житлового середовища відбувається за допомогою мистецьких засобів та адаптаційних властивостей як живописного твору, так і динамічності та варіативності простору. Засобами відповідності мистецького і архітектурного середовища виступають світло-тіньові характеристики структури, форми, фактури, текстури, колористики та особливості їх сценарного сприйняття. Створення відчуття людиною ідентифікації, задоволення, комфортності, гармонійності, освоєності, обжитості середовища її життєдіяльності у значній мірі залежить від наповненості простору мистецькими артефактами, які каталізують синтез мистецьких і середовищних якостей, водночас зберігаючи власну природу кожного із видів мистецтва.

Метою статті є спроба окреслити особливості взаємодії твору мистецтва із просторовим середовищем як мистецьким твором, при якому відбувається синтез і водночас збереження власної природи кожного із видів мистецтва – архітектури і живопису.

Середовище життєдіяльності людини виступає певним феноменом, цілісністю, які не лише невіддільні від людини, а й у значній мірі

формують саму людину, створюють ті чи інші умови для її діяльності, розвитку, відчуття задоволеності, комфорту, реалізованості. Середовище діяльності, життя, сформоване людиною, багато у чому свідчить про саму людину. Можемо говорити про певний симбіоз, цілісність та нероздільність людини і її довкілля, синергію у їх взаємодії.

Наскільки людина сприймає, відчуває, впливає на довкільне середовище, наскільки його усвідомлює, настільки воно стає для неї близьким, своїм, ідентифікованим з нею. Людина вибирає середовище для життя за своїми уподобаннями, можливостями, стереотипами щодо його уявлення та ймовірною здатністю до зміни середовища згідно своїх уявлень. У певному смислі людина і її довкілля складають неповторний індивідуальний світ, який взаємодіє з безліччю інших таких світів.

Науковий підхід до житлового середовища окрім раціональних понять з необхідністю включає у себе образні уявлення, які не описуються виключно у раціональних поняттях, а несуть у собі багато суб'єктивного, ірраціонального, психологічного, творчого та мистецького.

Досягнення певного рівня відповідності середовища і твору дозволяє розглядати їх як своєрідну художню цілісність вже з боку мистецького твору. Діапазон тут коливається від розуміння середовища як місця експозиції твору мистецтва, де він домінує, а середовище інертне (виставковий простір, музей) до уявлення середовища, яке «поглинає» твір мистецтва, підпорядковуючи його своїм засадам аж до спонукання виконання ним декоративних для простору (збагачення середовища деталями, акцентами, фактурами, границями, звуками, запахами), прагматичних (прикладне мистецтво – ткацтво, кераміка, скло, металеві та дерев'яні вироби) або сценографічних цілей (театр, аранжація, демонстрації предметів, подій).

Важливо бачити і розуміти, що здобуває мистецький твір від розміщення у середовищі, а що здобуває середовище від розміщення у ньому мистецького твору, які нові якості середовища і твір здобувають один від одного. Суттєво спостерегти межі проектування – де працюють авторські задуми і втілення, а де з'являється спонтанність суміщення, співставлення, синергія двох складових, які не надаються не лише проектуванню, а деколи і передбаченню.

Напевне, суттєво відрізняться враження від середовища при фігуративності чи абстрактності твору, або світського (пейзаж, портрет, натюрморт) чи сакрального (ікона) його характеру. Проте у всіх випадках визначальним буде рівень духовності мистецтва – незалежно від його світського чи духовного призначення, оскільки для творчості засадничою є власне її духовність.

Проаналізований приклад розміщення та взаємодії одного мистецького твору – натюрморту з квітами (автор дипл. худ. Н. Павлюк) та житлового простору (арх. Ю.Криворучко).